



Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Norges Linforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Kulturarv
Foreningen SKIPET
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Norsk Forening for
Luftfartøyvern

Oslo, 15. mars 2020

Samferdselsdepartementet

Kopi: Statsråd Knut Arild Hareide

Statsbudsjettet 2021: Ivaretagelse av samferdselshistorien og de bevegelige kulturminnene

Opinionsundersøkelser viser at hele 80 % av befolkningen synes historie og kulturarv er viktig. Norsk samferdeselshistorie og de bevegelige kulturminnene er en viktig del av dette!

Norges kulturvernforbund minner om den viktige innsatsen kulturvernorganisasjonene gjør i forhold til dokumentasjon, formidling, istandsetting og videreføring av kulturarven.

Landsforeningen av motorhistoriske kjøretøyklubber (LMK) er en av våre største medlemsorganisasjoner, med over 50 000 medlemmer. LMK markerte sitt 40 års jubileum i fjor. De la markeringen av jubileet til Lillehammer for å slutte opp om åpningen av Norsk Kjøretøyhistorisk Museum 9. juni (Nasjonal Motordag). Samlingen av motorhistoriske kjøretøy på plassen utenfor museet bidro til å synliggjøre interessen for og betydningen av denne delen av kulturarven. Organisasjonen har også bistått museet med kompetanse og utvelgelse av modeller, og ble takket for denne innsatsen i museets åpningstaler.

Samme helg ble «Trondhjemsridtet 1919» gjennomført, et jubileumsritt for veteranmotorsykler som tiltrekker seg stor internasjonal deltakelse og oppmerksomhet, 100 år etter det opprinnelige løpet fra Oslo-Trondheim-Oslo. Rittet ble lagt merke til internasjonalt og hedret med FIVAs kulturminnepris.

Norsk Jernbaneklubb hadde også jubileum i 2019, og markerte 50 års innsats med jubileumsturer rundt om i landet med lokomotiver og vognsett som foreningen har holdt ved like. Den frivillige innsatsen er også avgjørende for de mange museumsjernbanene rundt om i landet. I 2019 varslet Bane NOR at de ville kutte den økonomiske støtten til denne virksomheten. Kulturvernforbundet og Museumsforbundet tok til orde for å opprettholde støtten i budsjettforberedelsen i Stortinget. Ordningen ble midlertidig videreført, og vi ber om at denne opprettholdes også i 2021.

Flydagen på Kjeller tiltrekker seg hvert år rundt 15 000 besøkende - Fjordsteam i Bergen over 30 000. Norsk Fyrhistorisk Forening vant for et par år siden Europa Nostra-prisen (EUs kulturminnepris) for den frivillige innsatsen med å vedlikeholde fyrstasjonene og sikre alternativ bruk, og dermed gjøre fyrene tilgjengelige for opplevelser og formidling. Fyrene har blant annet blitt til populære overnattingssteder. Kulturvernorganisasjonenes fokus på «vern gjennom bruk» er til stor glede – og verdi – for hele befolkningen. Likevel ser vi store etterslep i forhold til vedlikehold, til tross for at mange av fyrene er fredet av Riksantikvaren.

Noen av fagområdene innenfor Samferdsdepartementet har et visst samarbeid med frivillig sektor, men viktige områder er fremdeles udekket. I motsetning til de andre departementene, har ikke Samferdsdepartementet noen tilsvarende ordning for driftstøtte til de frivillige organisasjonene eller prosjektmidler til istandsetting av kulturminner i fortsatt bruk (dvs. ikke på museum). Kulturvernforbundet anbefaler derfor at det gis en fremstilling av dette i budsjettproposisjonen for 2021.

I samsvar med prinsippet om sektoransvar, slik dette er nedfelt i St. meld. nr. 46 (1988-1989) Miljø og utvikling- Norges oppfølging av Verdenskommisjonens rapport, i St. meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, og St. meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner, har statlige sektorer ansvar for:

- som eier å forvalte egne kulturminner og kulturmiljøer på en måte som ivaretar de kulturhistoriske kvalitetene
- som myndighetsutøver å sikre at hensynet til kulturminner og kulturmiljøer blir tatt vare på i sektorpolitikken, både når det gjelder myndighetsutøvelsen og bruken av relevante virkemidler.

Kulturvernforbundet understreker den viktige jobben de frivillige organisasjonene gjør. Vi er glad for at dette ble anerkjent i Nasjonal Transportplan, der det slås fast i kap.11.5.2 at «etatene skal tilrettelegge for alternativ bruk av kulturminner i samarbeid med frivillige organisasjoner». Vi håper at dette også tas videre i ny NTP. Vi ber også om at dette følges opp i statsbudsjettet for 2021.

Norges kulturvernforbund anmoder Statsråden om å sette av følgende beløp i statsbudsjettet for 2021: 6 mkr i driftstøtte til de frivillige kulturvernorganisasjonene (kap 1300 post 75 (ny)) og 5 mkr til istandsettingsprosjekter gjennom Kulturminnefondet (post 50).

Innenfor samferdssektoren gjelder dette støtte til følgende organisasjoner: Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber, Norsk Jernbaneklubb, Norsk Forening for Luftfartøyvern, Rutebilhistorisk Forening og Norsk Fyrhistorisk Forening. Andre kulturvernorganisasjoner har tilknytning til Kulturdepartementet og Klima- og Miljødepartementet.

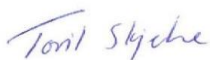
Det er stor entusiasme rundt de bevegelige kulturminnene. Vi vet av erfaring at de organisasjonene som får driftstilskudd har en enda mer effektiv og bedre koordinert frivillig innsats landet rundt. Gode forutsigbare rammebetingelser fører til økt aktivitet i lokallagene. Uten deres innsats hadde mye av kulturarven gått tapt, herunder norsk samferdselshistorie. Driftstilskudd til de frivillige kulturvernorganisasjonene er derfor en liten – men svært god – investering for staten!

Klima- og miljødepartementet har en svært vellykket tilskuddsordning for istandsetting av både bygninger og fartøy gjennom Kulturminnefondet. Dette er tilskudd som utløser betydelige midler i egen innsats. Kulturminnefondet er positivt innstilt til å innføre en tilsvarende ordning for de bevegelige kulturminnene, gitt en øremerket bevilgning. Systemet er altså allerede på plass.

I det store bildet er det et lite beløp som skal til for å legge til rette for den frivillige innsatsen – men det vil ha svært stor verdi for organisasjonene og for nasjonen som helhet. I tillegg til å ivareta departementets ansvar, er dette altså en fin mulighet til å vise at vi sammen gjør en innsats for å ta vare på samferdselshistorien og de bevegelige kulturminnene. Vi har også anmodet Kulturdepartementet og Klima- og miljødepartementet om å tilrettelegge for en mer koordinert og helhetlig kulturvernpolitikk.

Lykke til i budsjettprosessen!

Med vennlig hilsen



Toril Skjetne
Generalsekretær, Norges kulturvernforbund